

TEKNIKLER

Şeyh Bedrettin Simavî ve Komünizm

“Varidat,, adlı kitaptan meraklı parçalar

Semavene kadısı oğlu (Bedrettin Mahmud) un, kendisine isnad olunan iştirakçilik, komünistlik gibi akidelerle yakından, uzaktan hiç bir alâka ve münasebeti yoktur. Bu isnadlar tamamen yalan ve uydurmadır. Osmanlı devrine ait tarihlerin çoğunu gözden geçirdim. Kazasker Karı-çelebizadenin eseri de dahil olmak üzere bunlardan hiç biri, şeyhin bu kabil fikir ve kanaatleri olduğunu göstermiyor. Aksine olarak hepsi de onun ilminden, fazlından, kemalinden takdirle, hayranlıkla bahsediyor. Esasen Bedrettinin kitaplarında, hususile dinî, tasavvufî düşünce ve kanaatlerini ihtiva eyliyen ve şarkta, garapta şöhreti bulunan (Varidat) nı da bu mezheplere temas eder tek kelime bulamazsınız. Bir de şeyhin dinî, felsefî, tasavvufî fikir ve kanaatlerini köyülilerin, dağlıların anlamları, hazmetmeleri imkânsızdır. Bugün bile bunları anlamak her okuyucu adamın kârı değildir. Şu halde Börklüce Mustafanın idaresi altında isyan bayrağını açmış olan Aydın havalisi halkı Bedrettinin bu fikir ve akideleri uğruna ayaklanmış olamaz. Sonra, Türkün iştirakçilik, komünistlik fikirlerini kabul edebileceğini, iddia etmek değil, tasavvur eylemek dahi Türkü hiç tanımamak, bilmemek demektir. Böyle iddialar ancak sahiplerinin kara cahilliklerinin, aptallıklarının delili olabilir. Türkün fikir ve kanaat meseleleri hakkında aklı ve münakaşar kabul etmez tizliği yalnız bizim değil, bütün cihanın malûmu olan bir hakikattir. Sonra Anadolu da bir karış toprağa temellük iddiaları yüzünden ne kavgalar çıktığını idareciler, adliyeciler çok iyi bilir. Bunun içindir ki bu diyarda malı, mülkü, kadını orta malı yapınak istiyceklerin dün de, bugün de, yarın da yeri yoktur.

Seçuklular devletinin son yıllarında Anadolu korkunç bir anarşi içinde yüzüyordu. Memleketin yanmadık, yıkılmadık, harap olmadık bir yeri kalmamıştı. Hiç bir şeyden haberi olmayan, fakat ceplerinde biraz paraları, ağıllarında sığırları, koyunları, ahırlarında atları, kısırağları bulunan kimselere hatir ve hayallerinden bile geçirmedikleri cürümler, cinayetler isnad olunarak herşeyleri musadere olunuyordu. (Müneccimbaşı) tarihinin anlattığına göre hak vahşi hayvanlar gibi dağlara, ormanlara, mağaralara sığınmak, gizlenmek suretile canlarını kurtarabiliyordu. Seçuklular devleti yıkıldıktan sonra onun enkazı üzerinde kurulmuş olan küçük beylikler arasında da boğuşmalar eksik olmadı. Nihayet Timur istilası da bütün bu felâketlerin, zulümlerin, harabilerin üstüne tüy dikti. Bu fasıl da bittikten sonra Yıldırımın oğulları arasında post kavgaları başladı. Bütün bu savaşırlarda ölenler de, öldürenler de Türktü. Aynı ırktan, aynı kandan idi. Nihayet bıçak kenîge dayandı. Halk illallah dedi. Canından bezdi. Nasıl olsa ölüyor, öldürülüyordu. Miskince ölmektense kahramanca dövüşerek ölmek yolunu tuttu. Bu suretle harekette zalimlerden intikam almak ve kurtulmak ümidi de vardı. İşte tarihimizde (Bedrettin is-

Yazan
Cemal Bardakçı

yarı) denilen yanğını çıkaran hakiki sebepler bunlardır. Komünistlik, iştirakçilik fikirleri değil...

Bir de istiklallerini kaybetmiş olan (Aydın), (Saruhan), (Menteşe) oğullarının ve taraftarlarının bu ihtilâlde mühim roller oynamış olmalarını da kabul etmek lâzımdır. Börklüce Mustafa ve yârânının parolaları (kûnu ibadullahi ihvanen) yani (Allahın kulları, kardeş olunuz) cümlesi idi. Bununla, halkı şu veya bu şehzade uğruna birbirlerini boğazlamakta vazgeçirmek istiyorlardı. Bu sözden mal, mülk, kadın ortaklığı manası çıkarılabilir mi?

Çelebi Mehmedin kumandanı (Beyazıt Paşa) bu isyanı kan ve ateş içinde boğdu. Haccaca rahmet okutan zulümler yaptı. Bu hareketlerini mazur göstermek ve kumandası altındaki Türkleri ırkdaşları üzerine sevkedebilmek için türlü yalanlar uydurdu. Adamları arasında südü, kanı bozuk olanlardan seçtiği kimselere çok şeni iftiralar, isnadlar düzdürdü. Fetvalar aldı. Ve bütün bunları memlekete yaydı. Onbinlerce temiz, masum Türkün alınlarına kara lekeler sürdü. Düşmanlarını, işlerine yaramayanları, menfaatlerine alet olmıyanları bu şekilde karalamak kanı bozukların ezeli ve ebedî âdetleridir. Şu fetvaya bakınız:

(Semaviler tairesinden bir taife şarap içüp birbirinin hatunlarına icazetlerle tasarruf etseler şer’an mezburelere ne lâzım olur; beyan buyurulup mesab oluna. Elcevap katli lâzımdır. İmza: Hoca Ali)

Biliriz ki fetva söylenene göre verilir. Herkes herhangi bir mesele hakkında istediği, arzu ettiği şekilde fetvalar alabilir. İşte komünistlik, iştirakçilik iddialarını doğuran bu biçim fetvalar, tezvirler, iftiralarlardır.

Buraya (Varidat) tan bazı parçalar nakletmekten kendimi alamadım:

(Bil ki âhret umuru cahillerin zamettikleri gibi değildir... Kitaplarda yazılmış olan ve dillerde dolaşan (cennet), huri, köşk, meyva, nehir, azap, ateş ve benzerleri zahiri manalarına münhasır değildir. Bunların diğer manaları dahi vardır ki onları vefiler, saffiler bilir...

«.. Bu beden için beka olmadığı gibi fena bulduktan sonra eczası için tekrar toplanmak yoktur. Vakıâ Kur’anda ölüyü diriltmek meselesi vardır. Fakat oradaki ölüyü diriltmekten maksat uzvi eczasının, fena bulduktan sonra tekrar toplanması ve aynile evvelki haline konulması değildir. Avamın zamettiği gibi ecsadın kaşri de mümkün olamaz. Meğer bir zaman gele ki anda insan nev’inden bir şahıs kalmaya. Ve sonra babasız, anasız olarak topraktan insan meydana gele, andan sonra yine tenasüle başlıya...

«Peygamber zamanında bazı kimseler ve onlardan sonra gelenler (decacal), (kıyamet), (Dâbbetül’az) ve saire gibi şeylerin zuhurunu beklediler. Ve bu hususta kitaplar yazdılar. Bazıları da o şeylerin hicretin üç yüz senesinde, bazıları (Mehdi) zamanında ve Mehdinin de yedi yüz ile sekiz yüz arasında vukua geleceğini tayin ettiler. Halbuki sekizinci asrın yarısına doğru yaklaşmış olduğumuz halde onların tahayyül etmiş olduğu şeylerden hiç birisi zuhur etmediği gibi bundan sonra daha nice bin seneler dahi geçecek ve yine

o şeylerden hiç birisi zuhur eylemeyecek ve kezalik onların zamettikleri şekilde (haşri ecsad) dahi asla vukua gelmeyecektir.» (1)

(1) Vaktile Şeyhülislâm (Arif Hikmet Bey) İstanbulda nerede (Varidat) nüshası bulmuşsa almış ve yakmıştır. Halbuki Şeyhülislâm rahmetli (Musa Kâzım Efendi) de bu kitabı dilimize çevirmiştir, fakat basılmamıştır. Yazma nüshası Fatihte Millet kütüphanesindedir.

